Published and distributed under permit (No. 711), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 105. | Джерзи Сиґі, Н. Дж., понеділок, 8. мая, 1922. | VOL. XXX. | No. 105. | Jersey City, N. J., Monday, May 8, 1922. | THREE CENTS

КРАЙНА ПОРА КІНЧИТИ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ!

ДАЛЬШИЙ ТЯГ РОЗПРАВИ ПРОТИ МАЙНЕРІВ

ЧАРЛСТАВН, Вест Верджінія, 5. мая. — На нинішній росправі прийшов на свідка для державного прокуратора др. Л. Ф. Миликен з Філаделфії, котрий помагав раненим в битві на горі Блер.

Його зізнанне принесло лишень кілька нових подробиць про напад майнерів на поїзд майора Чарлса Томсона, котрий зізнавав перед судом учора. Після свідоцтва лікаря, майнери, узброєні рушницями та крісами, взяли були в неволю находячогося в поїзді Томсона та держали його довший час під оружною сторожею. Із зізнань др. Миликена виходилоби, що Томсон був в небезпеці життя та що др. Миликен був готов ужити оружа для його оборони. Попереднього дня майор Томсон не говорив, немовби йому грозила яка небезпека.

Зізнання д-ра Миликена розходилися зі зізнаннями всіх попередних свідків також в тому, що він був першим свідком, який бачив побитих на смерть майнерів. По дорозі до Блер він видів, як майнерські жінки, одіті як сестри Червоного Хреста, везли трупів трох майнерів до Блер.

АМЕРИКА СТОЇТЬ ПЕРЕД ВЕЛИКИМ ДЕФІЦИТОМ

ВАШІНҐТОН, 5. мая. — Підчас своєї промови над буджетом Злучених Держав конґресмен Бірнс з Тенесі, один з визначнійших членів комітету для приходів, заявив, що американський федеральний уряд своїть перед великим дефіцитом (недобором).

Після його розрахунку, конґрес уже поробив постанови, які піднесуть видатки федерального уряду до одного мілярда долярів на слідуючий рік. Вже нині край стоїть перед недобором в сумі яких трох четвертих мілярда. За послідних шість місяців сей дефіцит зріс о більше як 600 міліонів. Межи новими коштовними видатками находяться видатки на: шпиталі, реґуляцію рік та поправу пристаний, винагородженне для воєнних ветеранів, уліпшенне доріг і т. д.

ЗА ПОЗИЧКУ УРЯДОВИ КЕРЕНСЬКОГО

ВАШІНҐТОН, 5. мая. — Сенатор Бора викликав велике обуренне серед декотрих сенаторів своєю заявою, що після його інформацій велику частину американської позички в сумі 187 міліонів долярів, позичених після російської революції урядови Керенського представник сього уряду в Америці зужив на приватні земельні спекуляції.

Кількох сенаторів зараз виступило з домаганнєм до сенатора Бори, щоби він подав до публичного відома всі докази про приватне вживанне державної позички для тимчасового російського уряду, зробленої виразно на военні цілі. Представники уряду, покищо приватно, заявляють, що закиди сенатора Бори не годяться з правдою. Все таки урядники департаменту стейту почали в тій справі слідство.

ЗНОВ ВІДНОСЯТЬСЯ З БОНУСОМ ДО ПРЕЗИДЕНТА

ВАШІНҐТОН, 5. мая. — Сенатори Мекамбер, Вотсон та Кертис, котрі мають богато спільного з новим законопроєктом про винагородженне для американських ветеранів великої війни (бонусом), постановили віднестись в тій справі до президента Гардинґа і старатися приєднати його для свого пляну.

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 5. мая. — Безпартійна комісія виборча Федерації Праці для стейту Ню Йорк рішила на своїм послідним засіданню виступати проти всіх кандидатів, що не відповідають програмі сеї комісії.

Межи постановами комісії находяться такі: кандидат мусить противитися ухваленню закона, щоби юнії мусіли бути інкорпоровані; кандидат мусить заявитися за тим, щоби міста та стейти визискували водні сили для виробу електрики; кандидат мусить бути проти законів, обмежуючих свободу преси, слова, зборів та орґанізації, проти видавання судових заказів в робітничих справах, а за законом, дозволяючим вживанне легкого вина та пива.

СЕМЬОНОВ ПРОСИТЬ О ПОВНЕ ЗВІЛЬНЕННЄ

НЮ ЙОРК, 5. мая. — Сибірський ґенерал Семьонов, котрого недавно арештовано в Ню Йорку в процесі о зворот відшкодовання за товари, зрабовані його козаками, вніс до суду просьбу о повне звільненне його від арешту.

ЧИСЛО ЖЕРТВ ТОРНАДА В ТЕКСАС

ОСТИН, Тексас, 5. мая.—Число людий, що впали жертвою страшної бурі, що навістила була Тексас, подають на 10 душ, а втрати маєткові обраховують на близько пів міліона долярів. Коло 40 осіб було тяжче або лекше ушкоджених наслідком торнада.

ҐАРДИНҐ ЗА ПРИВАТНИМИ ПОЗИЧКАМИ ЕВРОПІ

ВАШІНҐТОН, 5. мая. — З Білого Дому видано заяву, що на думку президента Гардинґа Злучені Держави можуть давати допомогу Европі в той спосіб, що приватні американські банки без вмішування американського уряду будуть давати позички европейським підприємствам та державам.

ГАРДИНҐ ПОСИЛАЄ ПРИВІТ ПОЛЬЩІ

ВАШІНҐТОН. 4. мая. — Президент Гардинґ вислав до польського уряду на руки Пілсудського телеграму з привітом з приводу свята третого мая.

ПЕРЕГОВОРИ МЕЖИ АМЕРИКОЮ ТА НІМЕЧЧИНОЮ

ВАШІНҐТОН, 5. мая. — Межи урядами Злучених Держав та Німеччини ведуться тепер переговори щодо маєтків, забраних Америкою підчас війни.

Мають в тій справі установити незадовго комісію, зложену з представників обох держав.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗНИЖЕННЯ КОШТІВ ВІЗ.

ВАШІНҐТОН, 5. мая. — Нюйорський конґресмен Милс вніс в конґресі резолюцію за зниженнєм коштів американського віза з 10 до 2 долярів.

Конґресмен Милс каже, що від часу, як Америка піднесла в 1920 році кошта віза на 10 долярів кожда европейська держава піднесла кошта віза для американських горожан, наслідком чого на Американців, подорожуючих по світі, спали великі видатки. Милс самий знає подорожних, котрі, їдучи з Парижа до Константинополя, заплатили за віза аж 70 долярів.

4,000 ДОЛЯРІВ ЗА „ЗРАНЕННЄ" СЕРЦЯ

ВИННИПЕҐ, Ман., Канада, — Панна Спірс, дістала 4,000 долярів від Дж. Елиса за те, що той обіцяв оженитися з нею, а коли наспіла хвиля вінчания, відмовився. Спірс пояснила в суді, що вона стратила понад 700 долярів на весільні приготовання.

КРОВАВА БІЙКА З БАНДИТАМИ

Джан Ґвайт, мотицикльовий полісмен міста Кантон, Огайо, побачив, стоячи на своїм пості, що з міста виїзджає з незвичайною скоростю автомобіль з кількома пасажирами. Полісмен пустився за автомобілем в погоню, щоби заарештувати їдучих за скору їзду. Коли полісмен зближився до автомобіля, їдучі в ньому пасажири виняли нагло револьвери і під загрозою їх вжиття примусили полісмена покинути свій мотоцикль та всісти з ними до автомобіля. Пірваннє полісмена бачив Дж. Кембел, котрий направляв коло дороги телеґрафічні дроти. Він зараз получив свій телефонічний апарат з телефонічним дротом, закликав поліцію і розповів її про увезенне полісмена, подаючи докладно напрям, куди вони поїхали. В одну мить поліція зорґанізувала погоню. Бандити тимчасом заїхали своїм автомобілем на одну фарму і тут розложилися до оборони, звязавши передтим руки і ноги полісмена та забандажувавши йому уста. Коли коло фарми зявилася поліція, бандити отворили на неї огонь з револьверів та рушниць. Прийшло до справжньої битви, в котрій поґибло двоє людий, один по стороні нападаючих, один по стороні бандитів. Крομі сього три бандити були ранені так тяжко, що вони мусіли здатися поліції. Межи полісменами було теж двох ранених лекше. Арештовані всі звісні широко опришки, пошукувані то поліційними властями то зарядами вязниць, з котрих вони утекли.

МАХНО.

Махна, який утік з Букарешту, зловили по дорозі Румунии і знов інтернували.

НОВЕ ЗУДАРЕННЄ ЛЕТУНІВ У ВОЗДУСІ.

Над стацією для воздушних кораблів в Анакостія, коло Вашінґтону, зударилися у воздусі два фльотні літаки. Наслідком зударення оба літаки впали в ріку Потомак, при чім двох летунів втопилося, а двох виратували.

„БАС" З МУЗИКОЮ.

Нюйорське підприємство, що пускає високі одноповерхові вози по Пятій Евеню, випустило в пятницю вечером один віз, на котрім був уставлений бездротний телефон. Сей ловив з воздуха музику, пущену з Нюарку, Ню Джерзі. Перша проба з ловленнєм голосу не випала зовсім удачно, головно наслідком нерівної дороги.

ПРИГОДА СТАРОГО КРАВЦЯ.

В четвер коло осьмої години до кравецького варстату 55-літнього Даниїла Енисона на 24 вулиці в Ню Йорку заходить молодий, може 20-літний парубіка. Кравець покинув вигладжуваннє сподень та приступаючи до гостя, спитав: „Чим можу вам служити?"

Прихожий відповів грубо: „Можете піднести руки і держати їх так доти, поки я не вийду з вашого склепу". При тих словах він виняв з кишені револьвер і вимірив ним до Енисона.

Сей подивився через вікно склепу на вулицю і там побачив двох мущин, заглядаючих до склепу. Думаючи, що се помічники напасника, він послушно підняв руки в гору, кажучи притім, що нема потреби вживати револьвера, бо склепар дозволить йому взяти все вартісне, що лише сподобається прихожому. Розбишака, упевнився, що йому не будуть ставити опору, опустив револьвер. В тій хвилі кравець підійшов кілька кроків до гостя і, схопивши його за руки наглим рухом, кинув на землю. Тут оба мущини довго тарялися, кравець стараючися досягнути до револьвера, напасник намагаючися дістатися на кравця. Наконець кравцеви таки вдалося викинути револьвер з руки молодого розбишаки і надавати йому таки добрих стусанів. Двоє дівчат, що переходили попри склеп, зачули крики кравця о поміч і повідомили найблизчого стрічного полісмена. Сей арештував розбишаку і відставив його на поліційну стацію. Він признав, що два мущини, котрі заглядали до склепу через склепову шибу, були його помічники, умовлені поспішити на поміч, в разі, якби кравець опирався рабункови. Вони втекли зараз, як лише кравець звалив на землю розбійника.

УКРАЇНСЬКА ҐАЗЕТА В КЛІВЛЕНДІ

В Клівленді, Огайо, зачала виходити українська тижнева ґазета п. з. „Зоря".

Адреса ґазети:

„Zoria"
2334 W. Seventh St.
Cleveland, Ohio.

УВІЛЬНИЛА ПАРУБКА, ЩО ВБИВ НАПАСНИКА МАТЕРИ

Нюйорський присяжний суд увільнив в четвер Карла Вейта, котрий признався перед судом, що вбив свого приятеля Вілієма Дойла. Мотивом убийства мав бути напад на матері Вейта та побиттє її Дойлом, котрому Вейт помагав як найщирійший товариш. Нарада присяжних суддів тревала дві години і три чверти. Коли голова лави присяжних суддів оповістив судді про вислід нарад, суддя похвалив нараду за справедливий присуд. Опісля бувший обвинений подякував кождому судді.

РОЗЄМ В ІРЛЯНДІЇ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 5. мая.—Нині продовжено розєм (завішенне оружя) між державним ірляндським військом і військом ірляндських республіканських повстанців до середи.

Міжтим сподіваються, довести до погодження обох спорячих сторін.

КОНЕЦЬ ВНУТРІШНЬОЇ ВІЙНИ В ХІНАХ.

ПЕКІНҐ, столиця Хін (Китаю), 5. мая. — Ґенерал Ву Пеі Фу побив манджурського ґенерала Чанґ Тсо Лінґ і заняв Пекін.

При здобуттю Пекіна впало 7,000 жертв.

Сподіваються, що на тім скінчиться хінська межиусобиця.

ЗА 1 РУБЛЯ 1 МІЛІОН РУБЛІВ.

ДАНЦІҐ (вільне німецьке місто) 23. цвітня. — На товаровій біржі в Москві продать медикаменти після нових цін цінника Феррейна з 1914 року. Скрізь замісць одного рубля поставлено один міліон совєтських рублів і замісць двох рублів — два міліони совєтських рублів, замісць 7 рублів — 7 міліонів совєтських рублів і т. д.

ЛЯХИ ТЯГНУТЬ „ДАНИНУ" З УКРАЇНЦІВ

Львівський український дневник „Громадський Вістник" містить таку допись з Чорнушович, повіт Львів:

Чорнушовичі, пов. Львів.

На парохію Чорнушовичі з прилученою Журавники, повіт Львів, наложили Поляки данину в квоті 312,500 мп. Підписаний вніс в приписанім часі рекурс до міністра скарбу у Варшаві і до скарбової палати у Львові. Мимо того явились дня 6. цвітня, 1922, у підписаного пароха Маріян Фалєскі, офіціял податковий у Винниках, в асистенції жандарма і громадського урядника Тимка Кривуна, жадаючи зложення данини. Підписаний заявив, що не обовязаний за парохію платити данини, бо данина звучить „на грецко-католіцке пробоство", а підписаний не є „пробоством". Мимо того згадані „пани" зафантували підписаному дві корови, вартости до 300,000 мп., оцінивши їх на 180,000 мп. та заявили, що в разі браку ліцитантів, продадуть ті корови за четверту часть їх вартості, і зіставивши підписаному „едикт ліцитаційни" з терміном на 25. цвітня, відійшли.

Запитати-б належало, де ми живемо, що подібні поступки „владз" є можливі!?

о. Волод. Новицький,
парох Чорнушович.

СИН ПРОТИ БАТЬКА.

В Шол Лейк, Майн., Канада, арештовано під закидом морду чоловіка, якого урядово записано яко Кан Ким. Закидається йому, що 3-го падолиста м. р. убив Дмитра Чайка, коли його послідний раз бачили люди, збирався їхати до старого краю і мав при собі більшу суму гроша. Відтак всякий слід по нім пропав.

В суді підчас прелімінарного переслухання, головним свідком проти оскарженого виступав його рідний син, Майк Ким хлопець 14-літній. Хлопець оповідав, що на 3. падолиста Чайка вечеряв у його родичів. По вечері батько зібрався привезти сіна і Чайка поїхав помагати йому. Від того часу Чайки ніхто вже не бачив. Однакож хлопець завважав на другий день сліди крови на возі. Батько старвся ті сліди затерти. В ночі хлопець підслухав, як його родичі балакали про Чайку і батько сказав, що Чайку убив.

ЛОЙД ДЖОРДЖ ДОМАГАЄТЬСЯ ВИРІШЕННЯ СПРАВИ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ НА ҐЕНУЕНСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

ҐЕНУЯ, Італія, 4. мая. — Нині відбулася спільна нарада британського премієра Давида Лойда Джорджа з італійським міністром закордонних справ д-ром Карлом Шанцером, яка тривала годину і чверть.

Премієр Лойд Джордж заявив д-ру Шанцерови, що його метою є, аби ґенуенську економічну конференцію увінчати заключеннєм 10-літнього загально-европейського мира, але зазначив, що предложенне, принятте і значінне того мира залежить передівсім від мира з Росією, а друге, від полагоди граничних спорів на просторі від Балтійського до Чорного моря, а в усякому разі від умови щодо способів, яких слід придержуватись для розвязки питань про Бесарабію, СХІДНУ ГАЛИЧИНУ, Вильну і Мемель.

ФРАНЦІЯ І БЕЛЬҐІЯ ГОТОВІ ПІДПИСАТИ УМОВУ З РОСІЄЮ

ҐЕНУЯ, Італія, 5. мая. — В кругах французької і бельґійської делеґації заявляють, що обі вони готові відкликати свою відмову підписати предложення російській делеґації і остаточно згодитись підписати їх без якихнебудь дальших змін.

Се улекшило би досягненнє порозуміння аліянтів і цілого світа з теперішнім урядом Росії.

ДР. БЕНЕШ АҐІТУЄ ЗА ВІДЛОЖЕННЄМ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ҐЕНУЯ, Італія, 5. мая. — В тутешніх кругах конференції заявляють, що чесько-словацький премієр др. Едвард Бенеш робить заходи аби відложено економічну конференцію, бодай до того часу, поки всі держави не прийдуть з Росією до порозуміння щодо економічної помочі для неї і щодо привернення з нею правильних зносин.

БОЛЬШЕВИКИ ВЕДУТЬ В ҐЕНУЇ ТОРГ З АМЕРИКАНСЬКИМИ КАПІТАЛІСТАМИ

ҐЕНУЯ, Італія, 5. мая. — Большевицький комісар закордонної торговлі Леонід Крассін відбув нині нараду з президентом „Інтернешенем Барисдол Корпорейшен" з Ню Йорку у справі використання і розвинення копалень нафти в Баку на Кавказі, А ТАКОЖ КОПАЛЕНЬ УГЛЯ НА УКРАЇНІ.

Крассін обіцяв американцям капіталістам всяку поміч большевицького уряду при їх заходах для відбудови промислу в Росії.

ЙОФФЕ ЇДЕ ДО МОСКВИ

ҐЕНУЯ, Італія, 5. мая. — Большевицький фінансовий експерт Адольф Йоффе має завтра виїхати до Москви, щоби там предложити справу умови з аліянтами Центральному Ісполнительному Комітетови.

Вирішенне сеї справи залежати-ме від того, як поставляться до неї большевики в Москві.

МАДЯРЩИНА ДАЄ ЗИТІ ЗАПОМОГУ

ВІДЕНЬ, 5 мая. — Жінка пок. Карла Габсбурга, Зита, поїде з дітьми жити до Еспанії, куди її запросив еспанський король Альфонсо XIII.

Зита приїде до Пардо коло Мадриду, столиці Еспанії, 15. с. м., де має породити 8-му дитину.

Мадярське правительство обіцяло їй 8 міліонів мадярських корон (около $10,000) запомоги, якщо вона приречє здержатись від політичної пропаґанди.

КОНФІСКАТА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТУРҐІЇ

БЕРЛІН, 21. цвітня. (Вл. кор. „Свободи"). — Нова часопись „Українська Справа", яка вийшла на Великдень у Варшаві замісць закритої „Укр. Трибуни", подає слідуюче:

„Кілька днів тому львівська поліція на підставі розпорядження прокураторії сконфіскувала ввесь наклад книжки „Свята Служба Божа св. отця нашого Йоана Золотоустого" мовою українською. На українську мову з грецької переклав проф. Іван Огієнко. Частина перша, екст. 1922 р."

Причини цього розпорядження, як додає „Укр. Справа", — „не відомі й абсолютно незрозумілі".

Що вже тут розуміти! Досить того, що книжка українська — от і вся причина.

ЗНОВА ПОДУШНЕ В РОСІЇ

БЕРЛІН, 21. цвітня. (Вл. кор. „Свободи"). — З причини безнадійного стану російських державних фінансів „Совнарком" постановив негайно запровадити загальний подушний податок, висота якого має бути ріжна для ріжних верств народу. Найнизший розмір податку 300.000 совєтських рублів річно, найвисший — 3 міліони рублів.

Подушне в Росії вже колись платилось, але його знесено разом зі знесеннем кріпацтва. Нині большевики фактично знов завели кріпацтво, отже й подушне знов заводиться.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

[illegible] Адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 493 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

[illegible] редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОСТАНОВА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ ГАЛИЧИНИ ЗАГРАНИЦЕЮ.

Збір членів Української Аацінальної Ради, які перебувають за границею краю в числі 28 людий, відбув засіданне дня 12. с. м. (цвітня) у Відні в салі Культурної Ради при участи 15 осіб і ухвалив резолюції, які в цілости будуть оповіщені в слідуючім числі. В резолюціях підчеркнено, що одинокою вилеґітимована заступати галицьку справу є Національна Рада з її президентом Д-ром Евгеном Петрушевичем на чолі.

НІМЕЦЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ПРО БОЛЬШЕВИКІВ.

СВІТОВА РЕВОЛЮЦІЯ ТРОЦЬКОГО Є ЛИШЕ ПРОДОВЖЕННЄМ ЦАРСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

БЕРЛІН, 17. цвітня. (Вл. кор. „Свободи"). — Видатний провідник німецьких соціялістів посол Вельс, учасник берлінської конференції трох інтернаціоналів, склав цими днями звіт перед партійними товаришами про висліди тої конференції.

Ось де-які найцікавійші місця з того звіту.

„Перше ніж остаточно вирішити питанне про спільну працю з третім інтернаціоналом, треба-ж нарешті здати собі справу, чи є для світового робітництва рація так вже побиватися за тим, щоб у Росії залишався нинішній большевицький державний лад. ЦЕЙ БО ЛАД Є НІЧИМ ИНШИМ, ЯК БЕЗПОСЕРЕДНИМ ПРОДОВЖЕННЄМ ЦАРСЬКОГО, И СВІТОВА РЕВОЛЮЦІЯ ТРОЦЬКОГО ИДЕ ПРОСТІСЕНЬКО ДОРОГОЮ ЦАРАТУ.

„Так звана перемога світової революції означати-ме не що инше, як те, що Росія зробить Німеччину операційною базою проти заходу. Ми дістанемо тоді до свого краю червону армію з окупацією, етапами, реквізиціями та иншими „мілітарними необхідностями".

„Цілий третій інтернаціонал є ніщо инше, як пропаґандний апарат російської держави, що підтримує під фальшивим імям „комуністичної партії" свої філіялі за кордоном. Большевики дурять цілий світ, кажучи замісць „імперіялізму" — „світова революція", замісць „російської великодержавности" — „комунсітична партія".

„Не наша отже річ — жертвувати свою самостійність інтересам російської національної політики. Ми будуємо інтернаціонал на підвалинах рівноправности країн та їх народів. Тільки на цій засаді ми готові шукати обєднання."

ПОЛЬСЬКА МАРКА А ЧИСТИЙ ПАПІР.

Один англійський письменник, пишучи про клопоти Поляків зі спаданнем вартости польської марки, подає таку подію:

Один селянин, що живе на передмістю одного більшого міста, задумав продати свій дім. За посередництвом одного знакомого дістав він оферту на пів міліона польських марок і по довшім торгованню згодився на ціну. Зроблено усну вгоду і потвердили її опісля у нотаря. Тимчасом властитель дому, поговоривши дещо зі своїми знакомими, що розуміли більше від нього про хитку вартість польської марки, побачив, що він самий себе ошвабив. Він придумував ріжні способи, якби то збитися зі зробленого вже контракту, а нарешті каже свому купцеви: „Знаєте, я обертав наш уговор в своїй голові на всі боки і бачу, що я продав за тано. Дім варта богато більше. Але я не хочу скинутися з умови. Я хочу лише одного: місто заплатити мені пів міліона паперових польських марок, дайте мені пів міліона аркушів білого паперу, і дім ваш. Згода?" На се покупець каже: „А чорта лисого. Ви хочете від мене два рази більше, як умовилися передтим. Держи собі свій дім, ти старий шахраю!" І нова угода розбилася, бо чистий папір варта два рази тілько, що видрукувані на ньому польські марки.

Значить, навіть польська держава не заробляє на своїх векслях (паперовий державний гріш звичайно нічого инчого, як вексель, „новт"). Лиш сей вексель походить трохи межи людьми, він зараз так спадає на ціні, що навіть не варта сього паперу, що на ньому виписано зобовязанне польської держави.

МОСКОВСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ БЕЗВПЕННО ГРАБЛЯТЬ ХЛІБ З ГОЛОДНОЇ УКРАЇНИ.

Большевики витягли з України понад 50 міліонів пудів „продподатку", але се їх мало задовольнило. Не глядячи на те, що на Україні голод, вони знову наклали на лютий с. р. новий „продподаток" 7,930,000 пудів зерна, а саме: на Волині — 1,200,000 пудів, в Київщині — 1,110.000 пудів, в Кремінчужчині — 510,000 п., в Одещині — 500,000 п. (тамже якраз найбільший голод), на Поділлю — 256,000 п., на Чернигівщині — 450,000 п., на Полтавщині — 1,400,000 п., в Харківщині 160,000 пудів.

„Продмісяць" на Катеринославщині продовжено до 1-го марта с. р. Згідно з повідомленнем „Вістий" до сього терміну всі „продорґани" обовязані зібрати 100 відсотків „продподатку". Вдалось викрити 80,000 затаеної землі. Затаєну землю оподатковується додатковим податком.

В невроджайних районах, як подають харківські „Вісти", в ч. 37., хлібний податок замінюється грошевим оподаткованням, причому один пуд пшениці оцінюється на 150 тисяч карбованців. По большевицьким даним сей грошевий збір дасть до 35 міліярдів карбованців.

КОНФЕРЕНЦІЯ ТА ОКУПАЦІЯ.

У Ґенуї — конференція, а в Галичині — тягнуть данину, арештовують українських священиків і всіма способами знущаються над українською людністю.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Кажуть, що на час ґенуенської конференції російські большевики припинили діяльність че-ка. Не знати, чи сьому правда, але на польсько-українськім кордоні дійсно були випадки, коли Поляки хотіли передати большевикам утікачів-Українців, а ті не схотіли їх приняти, кажучи:

— На час ґенуенської конференції ми припинили розстріли. Пришліть їх до нас пізнійше — тоді розстріляємо...

Отже навіть большевики — не від доброти, розуміється, а з політичних оглядів — на час ґенуенської конференції дали своїм жертвам „передишку". Хай, мовляли, відпочнуть: ми своє надолужимо! Таким чином, безталанні жертви большевицького деспотизму можуть дякувати Ґенуї бодай за цю коротку „передишку". Коли Ґенуя їх і не визволить остаточно зпід большевицької кормиги, а ще може міцнійше затягне на їх шиї большевицьку петлю, то принаймні на хвилину дасть їм передихнути й відпочити.

На долі Східної Галичини ґенуенська конференція на-разі навіть так не відбилася. Не знати, що принесе Ґенуя українській Галичині під оглядом вияснення її політичного становища, але **передиху вона їй ніякого не принесла.** У Галичині справи стоять нині точнісінько так само, як перед двома тижнями й перед місяцем, коли ґенуенська конференція ще не радила. Українська людність Галичини ледве чи й почуває, що десь там понад теплим синім морем радить якась міжнародня конференція, яка може дійде й до нарад над її долею. Там у Ґенуї — конференція, а тут у Галичині — окупація. І цим все сказано.

Чергова дія галицької траґедії називається коротенько: **„данина".** Але скільки сліз, горя, мук і знущань криється за цим коротеньким словом! Дарма, що стяганнє данини з української людности суперечить елементарним законам міжнародного права, бо-ж прецінь Галичина й досі не належить до Польщі, а лише перебуває під її окупацією. Дарма, що українська людність, мимо цих правних міркувань, **не має фактично з чого платити,** бо війна, безконечні приходи чужих війск і триваюча вже третій рік польська окупація в-пень зруйнували її економічний добробут, який зрештою ніколи не стояв занадто високо.

Це все не має значіння для польських можновладців. Сказано: плати! — і українська людність **мусить** платити. Коли-ж вона все-таки не платить, бо з порожнього трудно щось налити, то в рух пускається польський екзекуційний апарат. А як він функціонує — це хай покажуть перші-ліпші приклади.

У с. Дорошеві великому, п. Львів, збирається данину з великим завзяттєм. За грішми **шукають по скринях, за образами,** причім забірають останній шмат полотна... До с. Острова, коло Тернополя, впало двох жандармів з екзекутором і при помочи двох громадських посіпак почали грабити громаду за данину. Заберали збіже, кажухи, **здирали з ніг чоботи, штани** (!) і т. и. У кого була хата зачинена, **висаджували двері, розбивали скрині** й забірали всяке добро і останнє жито, ячмінь, зладжений на насіннє то-що... У Батятичах забрали за данину кожухи, одіж, полотно. Комісар з жандармами ходить по селу й стягає все, не дивлячися, що більше як 80 господарів зовсім спалені... У Колодинці „фантують", а до того беруть ще по 500 мп. „за труд"... Подібно в Желдці... У Зібулках описують худобу й продають її до 14 днів, коли люде не сплачують данини...

У с. Пронятині, п. Тернопіль, забрано за неплачену данину все: верети, кожухи, полотно, збіже й готівкою гроші. Те саме сталося в Гребенці, коло Куликова: тут забирано кожухи, подушки, полотно, збіже, описувано корови; при цій оказії ще переведено ревізії у де-яких більш свідомих селян — чи не знайдеться часом чогось „забороненого"... У селі Кудринці війт з двома жандармами ходить по дворах і забирає переважно кожухи; за ними ходять жінки й плачучи просять, щоб віддали, але безуспішно... У коломийськім повіті, а спеціяльно по селах на схід від Коломиї, як Перерів, Матіївці, Залуче, Тростянка та инші, пани комісарі, секвестратори та екзекутори вештаються від хати до хати, забіраючи в людей останню одіж, а навіть і худобу...

До с. Белзця, п. Золочів, яке відмовилось платити данину, заїхало 10 польових жандармів з командантом і почали немилосердну грабіж; забирано свині, коні, ялівки, постіль, одежу, полотно... До с. Любінь Вел., п. Городок, яке відмовилось заплатити 7½ міл. мп. данини, заїхало 200 польських жовнірів з двома старшинами й заявили, що не підуть з села скорше, аніж стягнуть данину; тимчасом вони стягають данину силою, а селяне ще мусять їх харчувати.

Таке діється в Галичині підчас ґенуенської конференції, можна сказати — на очах у тої конференції. Немов би Ляхи цим хотіли сказати цілому світові: ви собі радьте, як і де хочете, а ми — таки робити-мемо своє!

Поруч з цею насильницькою „економічною політикою" провадиться не менш брутальна й насильницька „національна політика" супроти Українців. Насамперед іде **страшна нагінка на українське духовенство,** очевидно, з огляду на відоме євангельське слово: „і поражу пастиря, і розсіються вівці"... Так, с. Тороках, п. Сокаль, арештовано місцевого пароха о. Петра Герсимчука й по списанню протокола відставлено до слідчої тюрми при вул. Баторія у Львові. А провинився о. Ґерасимчук тим, що відчитав і пояснив парафіянам пастирський лист перемиського епископа з приводу смерти папи Венедикта й молитву на Народ, приказану ординаріятським розпорядком. За це о. Герасимчукові інкримінується злочин головної зради!

Майже рівночасно „налетіло" аж чотирі постерунки державної поліції на парохію в с. Гійчу, пов .Добромиль, взяли пароха о. Мариновича силою з церкви перед Службою Божою, де багато людей чекало на сповідь, арештували його й всіх домашних на 4 години — й це все для того, щоб перевести в парохії ревізію, яка кінець-кінцем ніяких наслідків не дала. Річ зрозуміла, що при ревізії поліція поводилась брутально, а роб „зірвати злість", забрала числа старих українських ґазет („Діла"!), кореспонденцію, релігійні книжки й навіть музичні підручники! Аби, мовляли, не вертати з порожніми руками...

Хвиля насильств і знущань, поповнених перед самою ґенуенською конференцією й підчас неї, не вичерпується цими випадками. До **рубрики арештовань** треба ще записати студентів Калєпу та Мончака, арештованих разом з о. Герасимчуком. **Труси** переведено в помешканнях д-ра Вол. Охримовича і А. Ґаврилка у Львові. **Виклад** заборонено д-рові Іл. Свєнціцькому на тему „Еволюція сучасної думки в Галичині" (Львів). **Аматорську виставу** заборонено в Городенці („Мартин Боруля"). **Курси для неграмотних** заборонено в с. Лужках, п. Долина. **Приватну українську школу** замкнено на Клепарові (Львів), причім 47 дітей і 2 учительські сили розігнано. Для повноти картини треба ще тут згадати про **завішенне „Впереду"** та про недозволенне видавати замісць нього нову часопись.

Постійна рубрика: **„жандарми бють"** також не спочиває підчас ґенуенської конференції. У с. Чижакові, п. Львів, жандарм Горак ударив у лице Михайла Крохмального за те, що той привітав його словом „Добрий вечір" по-українськи, а не по-польськи! Удар був такий сильний, що Крохмальний мусів удатися до лікаря й вирвати собі порушені зуби...

Представники Західно-Українського уряду, які зараз перебувають у Ґенуї, певно скористуються цими фактами, як зайвим доказом конечної необхідности покінчити з польською ґосподаркою в Східній Галичині. Під цим оглядом, може, навіть краще, що Поляки не спиняють свого терору супроти української людности: хай світ бачить, що є безсоромність, яка не знає ніяких меж, навіть большевицьких — а то безсоромність польська!

Але як то терпіти нашим людям ці знущання над собою? І доки ще терпіти?...

Берлін, 21. квітня.

Радянин.

ЗПІД ЛЯЦЬКОГО ЯРМА.

(Виняте із листу до І. Горечко в Гедонфілд, Н. Дж.).

Торки, 26. марта 1922.

...Коло нас єще зимно. Троха було потепліло, але знова сніг упав. От журимося, що із нами ті Ляхи виробляють. Тепер уложили якусь данину. На Торки прийшло платити 3 міліони. Вже зібрали півтора міліона, а півтора маємо зложити в маю. Ми заплатили 40.000. Мусілисьмо на Ляхів ялівку спродати. Усі люди мусять стягатися з остатного!...

У нас була дуже остра зима через два місяці. Лід був на півтора метра грубий і як зачали криги іти, то позривало усі мости. Тепер на ті мости мусимо окрему „данину" платити. Що тільки заплатимо одно, вже надходить рдуге, що не можна дати собі ради із тими всіми драчками.

Два роки тому мусілисьмо складати на якісь „чоботи". Поплатили усі, тільки остало 15 що не заплатило. А 12. марта приїхало 23 жовнірів, з кіньми, стояли добу, порозбивали комори, позабирали людям шинки, ковбаси, кури, овес і т. др. Притім били людий, як гаманів. Через ніч повивозили то всьо зрабоване добро до міста і там продали.

Як хто ішов на скаргу до поручника, то він приставив двох жовнірів і ті били, кілько хотіли.

От таке наше поводженне! Нема кому обстати, нема навіть перед ким пожалуватися.

УКРАЇНЦІ В ЮГОСЛАВІЇ.

Інтерпеляція посла д-ра Янка Шімрака в білгородськім парляменті в справі горожанства Східної Галичини.

Міністерство внутр. справ видало розпорядок до підчинених собі властий, щоби всі чужинці вистарались про пашпорти від своїх консулярних представництв. Сей розпорядок міністерства почали власти хибно примінювати також до наших, у краю замешкалих Русинів (Українців). **Українці прийшли до наших країв Славонії і Боснії перед 15, а деякі перед 20 роками зі Східної Галичини.** Вони всі хлібороби. Наша держава признала їм активне й пасивне виборне право. Покійний міністер внутрішніх справ, Драшковіч, заявив одній депутації, яку я саме в тій справі привів, що в сій справі нема що рішати, бо само собою розуміється, що сі хлібороби є нашими горожанами, і що з ними не можна поступати, як з іншими чужинцями, які приїхали або приїздять до нашого королівства.

Питанне приналежности Східної Галичини, з котрої прийшли сі люди, ще до нині не є оконечно вирішене. На основі мандату великих аліянтських держав польська республіка військово окупувала Східну Галичину, одначе се не є дефінітивне вирішенне. **Східна Галичина дефінітивно не належить до Польщі.** З огляду на те сі вбогі селяни нині не мають ніде державности й не можуть до нікого звертатись по документи. Вони зовсім засимілювалися в нашім королівстві й ніколи навіть не думали, що по 20 літах прийдеться їм шукати за документами зі Східної Галичини. **На ніякий випадок не можна від них домагатись, щоб вони ішли за документами до консулятів польської республіки, бо Українці Східної Галичини не є горожанами польської республіки.** Дальше з уваги на кошти, звязані з добуттєм пашпорта, рівнялося би се матеріяльному покривдженню сих убогих селян.

Тому треба найперше запитати, чому ті селяни не осягнули досі формального горожанства королівства Сербів, Хорватів і Словінців? Після розгрому Австрії вони старались про се. Треба було дати їм право осілости в їх громадах. Одначе в Хорватії і Славонії є богато громад, де нема громадських рад, а тільки ті мають право давати право осілости.

На основі всього того прошу Вас, пане міністре, щоб Ви негайно видали розпорядок підчиненим властям в Хорватії і Боснії в ціли оборони нещасних селян Русинів, аби від них не вимагано пашпортів, але що найбільше звичайних посвідок, які вони можуть одержати в громадських і парохіяльних урядах.

Білгород, 22. марта, 1922.

Др. Янко Шімрак.

Замітка. — Інтерпеляцію ухвалено і югославянський уряд має видати на днях корисний для наших людий розпорядок, яким буде стверджено, що польські консуляти не мають права до горожан Східної Галичини.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ „УКРАЇНСЬКОЇ БЕСІДИ" У ЛЬВОВІ.

Дня 18. марта 1922 р. відбулися звичайні загальні збори Товариства „Українська Бесіда" у Львові в своїй домівці ул. Рутовського ч. 22. при значнім числі членів. По зложенню звіту через поодиноких виділових і уділенню абсолюторії уступаючому Виділови прийшла на порядок дневний загальних зборів справа театру Товариства „Українська Бесіда". В цій так важній справі ухвалено на внесок голови д-ра Савчака вибрати редакційний комітет з правом кооптації зложений 1) з голови Тов. „Бесіда", 2) дир. Михайла Галущинського, 3) проф. Михайла Возняка і 4) адвок. д-ра Ярослава Олесницького. Комітет цей має приготовити основний матеріял дотично реорганізації Театру і відповідний реферат зложити на надзвичайних загальних зборах Товариства „Бесіда", котрі маються скликати до дня 15-го мая с. р. Відтак вибрано новий Виділ: а) як виділові: 1) Др. Юлій Савчак, 2) Др. Володимир Кульчицький, 3) Йосиф Дрималик, 4) Володимир Штогрин, 5) Др. Теодозій Воєвідка, 6) Антін Іванович, 7) Михайло Возняк, б) як заступники виділових: 1) о. Іван Новосад, 2) Степан Шах, 3) Др. Іван Грицай. Нововибраний виділ уконституувався на засіданню відбутім безпосередно по загальних зборах, як слідує: 1) Голова: Др. Юлій Савчак, 2) заступник голови: Др. Володимир Кульчицький, 3) Секретар: Антін Іванович, 4) Заступник секретара: Др. Іван Грицай, 5) Господар і касієр: Володимир Штогрин, 6) Заступник господара і касієра: Степан Шах, 7) Референт театральний: Михайло Возняк, Виділові: 8) Йосиф Дрималик, 9) о. Ів. Новосад, 19) Др. Теодозій Воєвідка.

ПОЛЬСЬКА „ДАНІНА" В ГАЛИЧИНІ.

„Данину" здирають Ляхи навіть з тих убогих Українців, що від початку війни живуть у землянках. Загалом накладають на Українців около 4 рази більшу данину ніж на Поляків.

В ПАМЯТЬ ПОК. АНДРІЯ САВКИ.

Дальше зложили в адміністрації „Свободи" замісць вінця на могилу пок. А. Савки на Рідну Школу в Галичині (на українські приватні школи у Львові, ріднім місті пок. А. Савки):

Антін Пашук, Филаделфія, Па.	**$5,00**
Іван Боросевич, Филаделфія, Па.	**1,00**
о. Онуфрій Ковальський, Вотервлит, Н. Й.	**2,75**
Разом	**$ 8,75**
Попередно оголошено	**213,25**
Усього	**$222,00**

Від Адміністрації: — Із зібраної квоти вислано перший раз $177,25; другий раз $36,50.—Остається до висилки $8.25.

На сім замикається складку в память пок. Андрія Савки.

Дальше приймається жертви на Рідну Школу, які адміністрація „Свободи" буде оголошувати і пересилати до Львова у певних відступах часу, в міру напливу жертв.

ПОСВІДКА З РІДНОЇ ШКОЛИ У ЛЬВОВІ.

У Львові, дня 12-го квітня, 1922.
Ч. 1517.

До Хвальної Адміністрації: „Свобода" в Джерзи Сіти, Н. Дж.

Отсим посвідчаємо, що одержали 177,25 ам. долярів (словами: сто сімдесятьсім долярів і 25 центів) як зложені жертви замість вінка на домовину бл. п. Андрія Савки.

Просимо в нашім імени всім ВП. Жертводавцям зложити найсердечнійшу подяку за їх жертви та висказати наше щире співчуття іззa утрати невіджалованого Товариша й Друга.

Остаємо
з правдивою пошаною

**Українське Педагогічне. Тов.
Секція: Рідна Школа
Львів, Ринок 10, І. пов.
Гладишовський,
Галущинський.**

ЗАДЛЯ ДОВЕРШЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЗИЧКИ В АМЕРИЦІ.

О. П. Понятишин, адміністратор української католицької дієцезії в Злучених Державах видав отсе послання:

ДО ВПР. І ВСЧ. ДУХОВНИХ ОТЦІВ І УКР. ГР. КАТ. ВІРНИХ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Надії українського народу на світову війну не увінчалися досі ще успіхом. Доля його не поліпшилася. Історичний наш ворог, який напав на наші землі, трозить нам загладою. Та наш нарід перед ним не уступає і не уступить.

Наші браття в старім краю в тій боротьбі з ворогом не піддаються мимо тюрем, шибениць і таборів, мимо голоду і холоду, мимо плачу вдів і сиріт, але борються з повною самопосвятою вже 3 роки. Вони стоять опором проти наїзника, не узнаючи його влади над собою, не виконуючи його розпорядків, не складаючи йому присяги вірности, хоч через сю відмову грозить їм голодова смерть. Вони опираються польській насильній конскрипції, опираються плаченню данин мимо нагінок і нелюдських знущань. В цей спосіб наші старокраєві браття дають перед світом голосну заяву, що вони не зреклися своїх прав до своєї рідної землі. Вони висилають теж заяви, підписані всіми нашими політичними партіями, до культурних держав світа з тим, що одинокою правною владою у Східній Галичині є законне, вибране волею народу правительство під проводом д-ра Евгена Петрушевича.

Сю боротьбу ведуть наші браття в старім краю дійсно по геройськи і їх завзяттє і видержимість треба подивляти...

Річ природна, що американські Українці як сини рідної землі повинні помагати своїм старокраєвим браттям в їх визвольних змаганнях в цей спосіб, як їм можливо. Не вільно нам стояти осторонь або байдуже тоді, як сотки тисяч наших найкращих братів гинуть повільною смертю з рук ворога, тоді, як на українську землю наїздять спроваджені мазурські зайди, тоді як українська школа знищена і виставлена на посміховище, тоді як українська церква на кождім кроці тяжко переслідувана, тоді як всі горожани Східної Галичини перемінені в невільників. Не можемо стати проти ворога з крісом в руках, так станьмо з иншим оружем, а се могучим словом і матеріяльною допомогою.

Як відомо, тепер відбувається світова конференція в Ґенуї, на якій представники многих держав радять над відбудовою зруйнованого економічного життя Европи і заведеннєм тривкого загального мира. Сю конференцію американські Українці повинні засипати масово петиціями і телеґрамами і в той спосіб звернути увагу світа на економічну руїну і політичне поневоленнє нашого старого краю, який витерпів найбільше в часі війни споміж всіх країв Европи. Такий наш голос буде моральною помочию для правительства української Галичини і значно улекшить йому оборонну акцію.

Другим черговим обовязком американських Українців є як найскорше докінчити розписану нашим правительством 100-тисячну Позичку Національної Оборони. Підписати сю Позичку, призначену на визвольну боротьбу українського народу є обовязком совісти і чести кождого Українця в Америці. Се є також християнський обовязок, бо любити свою батьківщину се благородна чеснота правдивого християнина. Ісус Христос любив свій нарід більше других і своїми ділами показав примір сеї любови. Любов без діл є мертва. Се слід нам тямити і знати, а знаючи се, виконати наказ, що міститься в сій науці. Сказано, що любов батьківщини є християнською чеснотою. Ніяка чеснота не дасться подумати без самовідречення і жертви. Коли Жиди в старинні часи були в неволі у чужих володарів або розсіяні по чужих землях, та вони ніколи не забували на свій Сіон і на своїх братів в рідній земли, але безнастанно згадували його і молили Бога та працювали для його визволення. Притім що року посилали вони датки на свою святиню і поміч своїм браттям. Цей їх примір служить від віків взірцем правдивої любови своєї батьківщини для всіх народів.

Маючи се на увазі, ми, американські Українці, вигнанці долею з невольної Галичини, повинні доложити всіх сил і старань, щоби таксамо дати поміч рідному краєви. Такою найблизшою помочию в теперішну пору є довершеннє позички, яка мусить скінчитись протягом кількох тижнів. В сю крайну пору я звертаюся отсим до Вас, Браття і Сестри, з покликом, щоб Ви сповнили свій обовязок і як найскорше довершили та перевисшили позичку. Се не для жебрака, а на оборону рідного краю; се не милостиння, а сповненнє обовязку. Хто його не сповнить, сей поповнить гріх супроти свого народу і церкви. Яко адміністратор української католицької дієцезії в Америці я обовязаний звернути Вам особлившу увагу, що ані один Українець не сміє відтягнутися від сього загального обовязку. Наша справа не пропала, як ніколи ще не пропала правда на світі. Хоч нераз вона змагається довше з тимними силами неправди, але остаточно все мусить осягнути світлу побіду. Наша доля залежить в першій мірі від нас самих і такі є закони життя, що треба її здобувати і здобути; треба побіджати і побідити.

Вправді в теперішний час переживаємо крізу ізза безробіття, але виїмкова потреба вимагає виїмкової посвяти від усіх нас громадян і від усіх громад. Кождий Українець, хоч би найбіднійший, повинен купити бодай найменший бонд, а таксамо кожда українська парохія, кожде брацтво, сестрицтво чи товариство, повинні з дрібних складок закупити спільні бонди.

Сю справу кладу всім Отцям духовним на серце і апелюю до них, щоби самі дали добрий примір, памятаючи, що у время люте, яке переживає нині наш нарід, мало співчувати з ним словами, але треба також показати се співчуттє ділом. Очі нашого старого краю звернені сьогодня на нас, американських Українців, чи ми зберемо сю позичку, яку на себе приняли, чи лишимо її недовершеною на сором собі і зневіру рідному краєви, а потіху ворогови.

Нехай-же сих кілька тижнів, які ще остались на працю для позички, не послужить на злорадність для ворога, але на нашу радість, що ми сповнили свій народний обовязок і на втіху рідному краєви, що найшов щиру і обильну поміч у своїх братів за морем.

Українська гр. кат. церква в Америці, котра все відзивалась на поклики старого краю, нехай і сим разом засвідчить добрим приміром і доложить свою пайку до здобуття вольности рідній землі. В тій цили дається отсим слідуючий розпорядок: В неділю, дня 7. мая с. р. зволять Впр. і Всч. духовні Отці відправити на Службі Божій по Євангелію панахиду за ґероїв, що полягли в бою за волю нашого народу і підчас напахиди зібрати складку на закупно бонду від церкви кождої громади.

Отсе письмо зволять духовні Отці відчитати в церкві і заохотити вірних до щедрости для сеї преважної справи.

о. П. Понятишин,
дієц. адміністратор.

Newark, N. J., дня 24. цвітня, 1922 р.

ПРИЧИНА ГОЛОДУ НА УКРАЇНІ.

(Спец. кореспонденція „Свободи").

На міжнародній конференції допомоги голодуючому населенню Росії (C. I. S. R.), яка радила в Женеві 25. і 26. січня 1922 р., Др. Нансен вимагав зорґанізувати поміч і для голодуючої України, а в мотивах підніс, що **„голод на Україні викликаний швидше політичними чим природніми причинами".**

Будучи наочним свідком того, як російські большевики систематично робили голод на Україні, хочу в тій справі подати декілька слів необхідно потрібних інформацій.

Вже сам державний устрій советського царства, опертий на цілковитому економічному підчиненню України російському центру, вказував на те, що Україна дуже погано вийде на тій неприродній спілці. Та життєва практика вийшла далеко поза межі навіть найбільш фантастичних сповідан ь тому напрямі.

Завоювавши з початком 1920 року третій раз Україну, большевики старалися в першу чергу „розслоити деревню" і зібратися до українського села. Страшенно багато коштів, труду а навіть і людського життя коштувало їх, заки вдалося їм проступні елементи з поміж сільської голоти зорґанізувати в „комбеди" і так сотворити „владу на местах" та мати готовий щпіонський та донощицький кадр. Коли досі большевики не мали рішучо ніякого доступу до села, то тепер за поміччю „комбєдів" і соток та тисячів міського шумовиння зорґанізованого в т. зв. „продработнікі" можна було розпочати вже систематичну кампанію в напрямі накладання та збирання „развйорстки".

Треба признати, що Україна, не дивлячися на довгу світову війну, в часі котрої вона прохарчовувала величезні російські армії в запілю і на свойому фронті, не дивлячись на революцію опісля та важку визвольну боротьбу, серед якої всі воюючі між собою війска та відділи черпали поживу тільки у місцевого населення — вона мала величезні запаси хліба, свиний та домашньої птиці. Україна так була забезпечена на всяку „чорну годину", що могла з легкістю без ніякої посторонньої помочі перебути і 5 літ за рядом цілковито недороду. І це найбільш кололо в очі захланних Москвичан.

Большевики грабили Україну головно трома шляхами: „развйорсткою", „учатом" живого та мертвого інвентару, забираючи все, що було вище приписаної ними смішно малесенької і цілковито не вистарчаючої до ведення хазяйства норми та пляновим т. з. розкулачуваннєм взагалі. Кромі того найбільш улюбленими і дуже часто вживаними карами була конфіската цілого майна. Майно всіх розстріляних осіб було автоматично конфісковане. Мимоходом сказавши ця остання постанова і була часто одинокою фактичною причиною засуду богатьох осіб на смерть тільки тому, щоби таким чином мати претекст до загарбання їхнього майна.

Коли свого часу Німці та Австрійці, окупувавши Україну, зажадали в дорозі купна 50 мілїонів хліба, то большевики кричали, ба ще й тепер кричать, що вони цілковито знищили були Україну. Та тепер саміж большевики, завоювавши Україну, з великого милосердя до обрабованої чужинцями посестри та з надзвичайної любови до неї наложили „развйорстку" на 200 міліонів пудів хліба і то не в дорозі купна або заміни за мануфактуру чи рільничі знаряди а прямо за дурно! І ще одно: Коли Німці та Австрійці закуплений хліб транспортували власними засобами, то большевикам мусіли українські селяни власними підводами та на власних харчах доставити ту „развйорстку" до зсипних пунктів або зелізничих станцій.

Дуже помиляв би ся той, хто думав би, що селянин виповнивши „развйорстку" мав вже спокій під тим зглядом. Фактично він з тої нещасної „развйорстки" ніколи не вилазив. Приміром виповнила якась волость „развйорстку", звезла її на призначене місце — кажім — 200 тисяч пудів хліба і дістала на це урядове потвердження, так за місяць приходить „предпісаніє" нової „развйорстки", а відтак через місяць або два знов нової і то вже — як запевняють — „останньої"... Та не встигнуть і її звести а тут „в революціонном порядке" появилося нове „предпісаніє". І так без кінця! Даром селяне протестували заявляючи, що чейже земля тільки один раз на рік родить і в зимі взагалі ніякого збору нема. Наколи яке село до означеного часу не виповнило тих „разйорсток", то приходив відділ червоноармейців і сам стягав по свойому.

При „учаті" живого та мертвого інвентара панувала та сама грабіжницька система і тут не звертано ніякої уваги на елементарні господарські потреби. Коли українським селянин старався вговорити якось „товариша" та доказати йому, що для обробки стільки а тільки десятин треба що найменче оставити йому 2 парі коней, бо треба кілька разів на рік орати на „чорні пари" а дво чи тримешний плуг одна пара коний не завсігди потягне, — то на це завирокував „культуртреґер" десь з Вятки:

— „Бросьте, товариш, Вашіє буржуазніє предразсудки! У нас пахают адной лошадей і адной сохой і... харашо!"

І так „без разбору" позабирала коні, корови, ялівник, свині, вівці, домашну штицю а також чимало плугів, молотілень, жниварок, січкарень і других приборів господарських.

Коли таку „развйорстку" і „учот" інвентара переводжено загалом, то у заможніщих господарів брано — по їхньому сказавши — „под метьолку" і забирано до послідного зерна та „до останнього хвоста". Найбільш запопадливі хлібороби, які фактично найбільше продукували, остали з голими руками і дуже часто з плачем мусіли йти за прошеним хлібом!

Коли додати до того часті кари, конфіскати майна взагалі, коли додати всі поконфісковані маєтки тисячів розстріляних жертв червоного терору, — то можна собі уявити в якому стані опинилася Україна по одному році такого большевицького хазяйнування.

Очевидно всі ті міліони пудів хліба, всі ті безмірні зрабовані богацтва вивозилося в глуб Росії і тільки дрібонькі охлапи з того діставалися й „комбєдам" за їхню яничарську службу в виді якого коня чи корови чи якого господарського знаряду. Та не всі члени „комбєдів" хотіли користуватись опісля тією большевицькою даровизною. Велика їх частина — це загально відомі типи тих сільських голодранців, які „не орють і не сіють" а тільки живуть з дня на день, перебуваючи днину в корчмі а в ночі займаючися своїм ремеслом. Отже такий голодранець, діставши коня чи корову — зараз на другий день продав, пропив і збувся клопоту з голови. Як він дамі буде жити, тим він найменше журився. На теж він „комбєд" і стоїть у влади, а вже „кулькуль" має йому виорати і засіяти, отже чим йому журитися!... Як це зробить „куркул", коли йому забрали і хліб і худобу, це „комбєда" обходило найменче. Таке „предписаніє с висше" і коли „куркуль" його не виконає, то піде в „чека" або дістане кулю в лоб...

Та коби хоч все те зрабоване на Україні добро, всі ті міліони пудів хліба дійшли дійсно на своє місце призначення, нехай і в глуб Росії та було зужиткoване на здоровлє тамошним населенням — то бодай би не було такого жалю. А то ледви чи десята частина з того дійшла!

Поминувши вже такі крадіжи і рабунки, про розміри котрих Европа ні Америка не має навіть приближого поняття,—вже сама халатна, недбала й невміла безсистемна господарка тим неоціненим добром довела до його знищення в девять десятих частинах.

Десятками і сотками тисяч пудів хліба зсипано на купу і там сире зерно затухло і погнило, друге зерно замокло, покільчилося і пропало. Десятки тисяч пудів сала і стількиж пудів масла та инших того рода продуктів попсувалося. Я був сам свідком як за 1 місяць в одному тільки Первомайску (Голті) викинено і закопано повні три вагони сала, а таке ділялося всюда і весь час. Зібраних на одному пункті тисячей коней, коров, овець, свиний та домашної птиці (н. пр. з цілого повіту!) не було кому доглядати, годувати на напоювати і вони плентались представляючи собою тільки шкуру і кости а далі сотками та тисячами погинули. Збіже призначене на засів большевики в своїй безмірній глупоті зсипали озиме і яре до купи і таким чином самі онеможливими посівну кампанію.

Так обрабовану і винищену Україну застав рік 1922.

Ґубернії, одеську, миколаївську, катеринославську, запоріжську та донецьку навістила страшенна засуха. По деяких місцях так вигорів хліб, що не можна було розібрати, де посіяний був соняшник а де пшениця або кукурудза. Мало того: не можна було гаразд розібрати, де степ ораний і засіяний, де цілина а де дорога!... Ґубернії середньої та північної України дали по части дуже гарний а по части середний врожай. Всеж таки загально врожаю було по офіціяльним обчисленням стільки, що не тільки можна було тим хлібом легко прохарчувати полудневу Україну, яка так страшне потерпіла від засухи, але навіть частину вислати голодуючому Поволжу.

Колиб не перешкода большевиків, то забезпечення навіщеної неврожаєм полудневої України з середних і північних її областий було би пішло легко зовсім природним способом. Селяне з полудневої України їздили власними підводами в околиці, де був урожай, і там купували або міняли хліб і збіже на засів. Та на приказ з московського центра установлено по всіх селах та по дорогах „заградітельниє отряди" з червоноармейців, міліції та „всеобучаї" і вони без ніякого милосердя відберали по дорозі весь хліб куплений нещасними людьми голодних областий, не дивлячись на їхні ріжні сільські, волосні чи навіть повітові „удостоверенія". Також заборонено базарі (ярмарки).

Наложено т. зв. „предналог" приблизно в висоті „развйорстки" а до стягання його спроваджено численну армію, яку росташовано в кождому майже селі приблизно по баталіонови а кромі того на стратеґічних пунктах поуставлювано гарматні батерії.

Стягання „продналогу" відбулося доволі просто і оригінально: На повіт наложено призначену скількість „продналогу", повіт розложив це на волости а волости на громади. По громадах розложено „продналог" між селян відповідно до скількости десятин землі без огляду на це, чи той селянин всю землю встиг був обробити і засіяти та чи кожда нива йому вродила. Наколи у кого не стало свого хліба на виповнення „продналогу", то він **мусів купити** (такий був виразний приказ!) і дати відчіпного, бо інакше посадилиб в „чека" а то і розстрілялиб, як це і часто бувало. При цьому ріжні продналогові комісії зовсім не держалися т. зв. приписів при установлюваню висоти „продналогу" а звичайно поступали самовільно накладаючи значно—часом два і три рази більше, чим належалося. Жалоби до висших інстанцій не мали ніколи ніякого успіху і пешентів з засади відправлювано з нічим, мотивуючи, що „тепер — мовляв — революційний час, в такі подробиці не можна тепер входити, коли мається перед очима загальне велике революційне діло; — цим разом хай вже так останеться, а вже на слідуючий рік цілий продналоговий апарат буде наладжений точнійше"...

Забравши „продналог", большевики знесли „заградітельниє отряди" та дозволили і вільну торговлю; — тільки не було вже що вивозити ані чим торгувати...

Большевики, забираючи з України хліб, — з другої сторони прислали сюди численну свою армію на постій та прохарчованнє а також спровадили тисячами дітий з голодуючих областий Росії а других сотки тисяч Москалів прибули самі. — Чимже прогодує їх нещасна Україна, коли завдяки рабунковій господарці Москвичів самі її сини дивляться голодовій смерти в очі?

Страшний голод обхоплює чимраз ширші области України також там, де був добрий урожай. Навіть Полтавщині та Харківщині не минути того страшного марева голодової смерти!

Представник Д-ра Нансена, сотник Квіслінґ телеґрафує з Харкова, що становище на Україні незвичайно тяжке, що в наслідок поширюючогося голоду загрожене життя пяти міліонів населення. Відмічені випадки людожерства. Холера і тиф лютують. Представник Стампа бачив у Царгороді старшин американських пароплавів, які саме повернули з Одеси. Вони розповідають, що неможливо уявити собі всього жаху одеського „життя". Голод та хороби вбивають денно 2 до 3 тисячі. „Пайок" зійшов на 15 грамів „хліба" та окріп з якимись рідкими овочами. Дописувач кінчає: „Американці запевняли мене, що не дивлячись на цей жах, чека працює і совєтські комісарі продовжують розстрілювати всіх підозрілих".

5,000.000 (пять міліонів!) наших рідних братів і сестер Українців засуджені на нехибну страшну голодову смерть з руки московського наїздника, ізза рабункової його політики на Україні!

Д як довго Україна буде звязана з російським (все одно: комуністичним, білим чи чорним) царством, як довго ненаситний московський молох смоктатиме з неї всі живучі соки, живу її кров, — так довго для населення цеї найбогатшої, молоком і медом текучої країни в Европі не мине постійна небезпека страшної загибелі.

Всяка так дуже негайно бажана і необхідно конечна посторонння поміч (о скільки фактично взагалі дійде до рук нещасних жертв голоду і не розтратиться по дорозі большевицькими комісарами та большевицькими охоронними і транспортовими орґанам) матиме тільки хвилеве значіння та не зможе усунути цеї постійної небезпеки на будуче, бо — сказано — голод на Україні викликаний **політичними** обставинами!

Тільки суверенна, цілковито независима Україна зможе в дуже короткому часі власними силами вилікуватися зі страшних, глибоких ран, завданих московськими імперіялістами та бути в будуччині головною житницею Европи.

Та передумовою цього всього є зміна теперішних політичних обставин у вище згаданому напрямі. Це повинні мати на увазі ті, що дійсно бажають уздоровлення Европи.

Іван Герасимович.

Берлін, 28. марта, 1922.

ПАМЯТАЙТЕ, ЩО 25. МАЯ С. Р. КІНЧИТЬСЯ ПОЗИЧКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ!

Ви хочете визволити рідний край і будете певно тішитись, коли будете могти вернутись на вільну Українську Галицьку Землю!

Ви будете раді, як Американські Українці зложать стотисячну Позичку, призначену на боротьбу з ляцьким наїзником!

Ви певно добре се розумієте, що народня честь американських Українців вимагає того, щоби зложити стотисячну Позичку і її перевершити!

Ви певно і се знаєте, що Позичка кінчиться 25. мая с. р., а бракує ще вісім тисяч до повної суми!

Колиж Ви все те знаєте і розумієте, так не ждіть на ніяке чудо, бо лише з жертв від таких як Ви буде зібрана стотисячна Позичка. Тому

ЩЕ СЬОГОДНЯ ВИПОВНІТЬ СЮ КАРТКУ І ВИШЛІТЬ ЇЇ ВРАЗ ІЗ ГРІШМИ (МОНІ-ОРДЕРОМ АБО ЧЕКОМ) НА АДРЕСУ:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA, Dept. 2,
1901 Columbia Road, N. W. Washington, D. C.

П. Т. З отсею карткою посилаю на Ваші руки суму $....00, словами .... долярів як позичку Галицькій Державі. Гроші ці мають бути вжиті Галицьким Урядом, якого головою є Др. Евген Петрушевич, на борбу за визволення Галичини зпід польського панування. Бонд (запис довжний) прошу прислати мені на такий адрес:

____

____

______________________ пі...

НАРАДИ ДЕЛЕҐАТІВ!

Запрашаємо делеґатів усіх Товариств і Орґанізацій з Ню Йорку й дооколичних громад, котрі беруть участь в демонстраційнім походи в Ню Йорку дня 27. мая, на збори делеґатів на день 7. мая о годині 6. вечером до Народного Дому 217-219 Іст 6 ул. саля ч. 3. Ню Йорку.

Нюйорська Ліґа Горожан і Ветеранів українського роду:

Стефан Дембицький, голова;
Тимко Мілещук, секретар.

ЗАПРОСИНИ НА ЗБОРИ.

Товариство „Округ Збаражчини" в Нюарку, Н. Дж., просить Українців повіту Збаражського, живучих в Ню Йорку, Бруклині, Пассайку, Петерсон, Джерзи Сити і других близьких місцевостий, на спільну нараду в справі збірки жертв на будову Українського Дому в Збаражи. Наради відбудуться в неділю, дня 14. мая, о годині 3-тій пополудни, в галі під числом 35 Morton St., Newark, N. J.

ЗА УРЯД ТОВАРИСТВА ОКРУГ ЗБАРАЖЧИНИ:
Іван Мазуркевич, предс.
Іван Туранський.

ДОПИСІ

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Українська громада в Елизабет при роботі.

„Українська Громада".

В марті с. р. основувалась у нас, в Елизабет, заходом громадян „Українська Громада", в якої склад увійшли місцеві українські Товариства і українська католицька церковна громада. Так церков, як і всі Товариства дали до ширшого комітету по пять делегатів, з по одному до Екзекутиви. Ціль Громади, зорганізувати всі наші сили до гарної, позитивної праці для підтримання української традиції і українського духа так серед наших переселенців, як і серед нашої молодіжи робітної тут, в Америці. Так надіеся Громада дістати силу до несення помочі, морально і грошем для Братів і Сестер на дорогій нам Україні.

Віче.

Першим ділом Української Громади, по зорганізованні, було скликанне віча, 23-го цвітня, с. р. Віче відбулося дуже гарно: поважно і супокійно. Сотки зібрались на величезній ґалі. На підвисшенне вийшла Українська Банда, під проводом свого хвацького і енергійного професора д. Едельмана. Звуки української пісні — музики дали Вічеви відразу піднесений, святочний настрій.

Віче отворив **о. Олександер Павляк.** Представив вічевикам ціль віча: Протест горожан та українських переселенців проти кривд заподіяних Україні, та конечність витворення сильної громадської карности в Елізабет, щоби мати силу дати всю потрібну поміч повереним в неволю Братям-Сестрам в давній Вітчині. Така поміч потрібна вже зараз через підписку на позичку для Української Галицької Держави. Дав до відома, що головними бесідниками будуть дд. Омелян Ревюк і Роман Слободян, і покликав вічевиків на предсідника Віча д. Василя Левчика, знаного українського діяча і громадянина Елізабетскої громади. Зібрані однодушно згодилися, д. Левчик обняв провід віча і покликав секретарів, Олексу нагірного та Михайла Либу. Засим провитав д. Левчик зібраних вічевиків, лопросив вестися гарно й поважно. Представив бесідників дд. Ревюка і Слободяна, та дав голос першому бесідникови.

Д. Омелян Ревюк представив положенне Галицької України під теперішню пору під Ляшнею та Великої України під Большевією. Одні й другі — кляті вороги Українців. Одна сарана й друга нищить наші богаті землі, хоче винищити всьо українське. Перед світом вдають сварку, а тимчасом — злодії погані — укладаються між собою: пощо нам дерти собі очі та битися — ти рабуй Україну з правого боку, я буду з лівого. І Ляшня і большевики налізли на Україну проти волі населення, український нарід не вибрав їх на власть свою і не годиться на неї. Се треба розуміти нам Американцям і треба всяким способом і словним протестом і ділом підпирати український нарід в його боротьбі. Одні й другі винайшли між українцями плазунівгаде з підлима мізками й ще підліщими душами та наймили їх за марки та рублі. Отся дрянь дурить американських робітників Українців, що Україна призната, нема чого боротися. Таж Раковський президент України! Тимчасом в своїх часописях по сьвіті голосить Ляшня, що Українці то малі-Поляки, а Большевія голосить, що Українці то малі-Росіяне. Проти того фалшу й насилля треба нам грімко запротестувати і до нашого американського правительства і до Ґенуї і на цілий світ. Треба переконати світ, що мира в світі не буде без співучасти Українців, бо світ не дістане богацтва українських земель, поки Українець не буде спокійний та вдоволений на своїй вільній українській землі. Треба пятнувати й доптати зрадників, і ляцьких запроданців і „тих цимбалістів — хрунів, що у „У. Вістях" в Ню Йорку грають на цимбалах Раковського. Треба підпирати всіх, що роблять українську роботу для визволення України, а особливо Західньо-Українське Правительство Петрушевича. Вільна Україна живе, мимо теперішнього поневолення, у серцях всіх Українців і она оживе свобідна, славна і вільна, та стане правити собою на волі, по свому серці і по своїй волі!

Бесідник скінчив, а довгі оплески були подякою за довгу палку бесіду.

Банда переграла вязанку українських пісень, а засим предсідник віча д. Левчик попросив другого бесідника, усім гарно звісного д. Романа Слободяна.

Д. Слободян почав свою прегарну бесіду. Говорив і від початку до кінця, пориваючо і з запалом; не одному потекли сльози по лиці. Згадав про минувшину, про лицарське козацтво, ідейне та повне посьвяти; про їх бої за свободу України. Перейшов до гейройських подвигів наших сучасних Стрілців, змалював їх жертви і посьвяту. Показав образок тих самих Стрільців, що стали каліками, без рук, ніг, очий, всьо з любови до Рідньої України. Порівнав їх жертви для України і світової справи з тим, що ми, американські Українці пожертвували, щоби освободити Україну. — Трохи соромно стало нам усім. — У нас тут — казав бесідник — недостача орґанізації. **Позичка на Бонди Позички Галицькій Українській Державі непокінчена.** Нам треба зорґанізувати Відділ Ліґи Горожан та Ветеранів, ставати горожанами Злучених Держав, а сейчас кінчити купно Бондів. До діла, сейчас, за свободу, волю Українського Народу! —

Бесідник скінчив півторагодинну бесіду, — оплескам не було кінця.

Тепер предсідник віча **д. Левчик** візвав горячо до підписки на бонди. **Зложено суму $325.** (Імена подані низше). Однодушно принято внесенніє вислати протест до нашого Американського Правительства і на конференцію в Ґенуї, та взяти діяльну участь в українській загальній маніфестації в Ню Йорку при кінці мая с. р.

Щиро подякував предсідник віча всім за поважну участь й закінчив віче. Аж тепер стямились секретарі віча, що пальці від писання утомлені, а громадяни, що добре перемерзли, за пять годин, на великій галі.

Участь в міськім обході в Елизабет, Н. Дж.

Українці Громадяне взяли участь в міськім обході 27-го цвітня, с. р. Маніфестація мала ціль показати єдність всіх ґруп роджених тут Американців та всіх іміґрантських національностей, що творять населенне Америки та міста Елизабет. На поклик Екзекутиви „Укр. Громади" виступили Українці зі своєю піснею, музикою та танцем. Хором проводив діриґент укр. нашого хору д. Онуфрій Гриньків, банда грала під проводом професора д. Едельмана, танці вивів д. Шустакевич, що зумів за короткий час гарно вложити до козака наші молоді Американки. Мали ми і милих гостий до помочі. Співак наш д. Палажій прикрасив славно нашу пісню сольом, п-на Стеткевичівна супроводом на пяні, а милі співаки дд. фатюк з Йонкерс, Н. Й., Яворський з Картерет, Н. Дж., та Грабар з басами з Перт Ембою, Н. Дж., скріпили наш хор. Співали, гуляли ріжні ґрупи. Ляшки добре навиверталися козлів (се дослівна правда) на плятформі, — але нікого не кликали два рази, лиш наших Українців. І нікому не дали першої нагороди, **лишень нашій українській групі — громаді: великий, прегарний Американський прапор.**

Позір Елизабетська Громадо! — всі вперед, всі враз, щоби не дати нікому хопити з нас першого місця!

ПІДПИСКА НА УКРАЇНСЬКУ ПОЗИЧКУ.

На вічу зложили або деклярували: Бобер Анна $5, Гобир Дм. 5, Гвіздь Юрій 10, Гриньків Онуф. 10, Ґелей Михайло 5, Ґенеґа Анна 5, Ґенеґа Ст. 10, Ільків Йосиф 5, Кардаш Евдокія 5, Киценюк Іван, мол., 50, Лесняк Адам 5, Лещак Стефан 5, Матвієць Теодор 10, Павляк Олександер 25, Палей Дмитро 10, Пограничний Стефан 5, Поливчак Андрій 10, Пошивак Іван 10, Світич Михайло 5, Світлик Олекса 5, Слободян Роман 10, Сохорський Михайло 10, Сціжак Іван 5, Тиньо Анастазія 10, Ходань Василь 10, Фуртас Микита 5, Фуртас Стефан 10.

І діти купили бонди, а то: Горин Никольцьо 5, Костишин Катруся 5, Могила Гнітко 5, Могила Маруся 5, Огар Федько 5, Чечель Володко 10, Киценюк Володко 5, Левчик Івась 25, Могила Івась 5, Огар Катруся 5, Пилатів Михась 5, Федірко Михась 5. — Разом $345. До віча було $1,385. Всього до тепер $1,730.

Стільки у нас новини в Елизабет. Дай, Боже, щоби скоро було більш нового а доброго. Передовсім, щоби зібрати ще хоч $270 до рівної суми, заки 25-го мая замкнена буде переписка на Позичку.

Учасник Віча і свята та свідок укр. роботи в Елизабет.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

„Большевицька мова".

Вичитав я в газетах, що дня 29. цвітня буде баль в Перт Амбою. Їду. Приїзджаю, купую тикет і, ждучи на баль, читаю, що на ньому написано. А написано таке:

Великій Баллъ устроює У. К. Р. Тов. Соспільна Поміч Сила Черче. Дня. 29-го Квітня, 1922 го. У Гали Україньскі, 752 State Street, Perth Amboy, N. J. Для женщин 20с. Зачатик О години 5 ті Чистій Дохід призначени Навдови еуропи. въ Галичині.

Не розумію ні в зуб. Не знаю, якою се мовою писано. Чи московською? Ні, якби се читати по московському, то вийде богато дурниць. Читаєм по українськи, теж не виходить. Звідки на українськім тикеті взялися такі слова, як: великій, а не великий; соспільна, а не суспільна; сила, а не села; україньскі, а не українській; призначени, а не призначений; навдови, а не на вдови; еуропи, а не Европи, і т. д. Звідки у фонетичній правописи попадають тверді знаки? І хто се такий „У. К. Р. Тов."? Що се за мара, що не знає ані по українськи ані по московськи, лише мішає обі мови тай ще домішує до того гороху з капустою перекручене по жидівськи слово „зачатик"?

Обертаю тикет на другий бік і аж там в кепськім англійськім переводі побачив я, що то товариство знавців мов, сховане під великі букви „У. К. Р. Тов." се „украінєн рушен сосайті" з Перт Амбою, котре хоче уряджувати баль на дохід вдів і сиріт „ін Галис". Аж тепер я вже пізнав, що се „товариші революціонери" уряджують собі „бал". Як справжні „революціонери" вони давали тикети до друку до „своїх" і тому на тикетах така мова, якою говорять баришівники на ярмарку в Рогатині. „Інтернаціональна" мова, одним словом.

Подумав я собі: До української друкарні тикетів печатати не дали, пішли до „своїх", а з балю наші гроші тягнуть, бо „ґой увесь трейф, але його гроші кошер". Звернув я їм тикет, лишив їх „бал", а місто сього пишу вам допись, аби й по других громадах наші люди знали, як то наші „революційні товариші" перекабатили по „інтернаціональному" українську мову.

Балевий учасник зі сусідного місточка.

—o—

АЛЛЕНТАВН, ПА.

Звіт з віча дня 23. цвітня в справі закупна бондів.

Не дай спати ходячому,
Серцем завмірати,
І гнилою колодою по світі валятись.
А дай жити — серцем жити.

(Т. Шевченко).

І знов загомонів вічевий дзвін по цілих Злучених Державах та візвав українські громади до народної праці, до закупна українських національних бондів.

Тому Алентавнський Комітет від продажи укр. бондів, не хотячи остати позаду, скликав дня 23-го цвітня 1922 р. велике віче, на котре запросив і нашого дорогого гостя д-ра Л. Мишугу.

В самий день віча мож було запримітити, що народ ладиться до українського свята. На дворі гарненький ранок. Нарід спішить до церкви а на думці все одно: Чи вже той Гість приїхав, котрий має переповісти старокраєві події? Нетерпеливо народ очікував тої години, в котрій будеся міг зійти разом на спільну нараду.

Сонце піднеслося високо тай ясно заглядало через віконце до української галі, в котрій мало відбутися віче. Година 2-га пополудни. Галя набита народом, що нема і де стати. 15 мінут по другій, являється на галю др. Л. Мишуга в супроводі о. В. Турули. При вході д-ра Л. Мишуги, хор під проводом дякоучителя п. Гр. Пипюка, привитав др. Мишугу піснею „Далека ти а близка нам кохана вітчино". Рівночасно і українська банда під проводом І. Сопчака відограла тусаму пісню. При відспіванню повисшої пісні закрутилися сльози в очах кождому щирому Українцеви і Українці на згадку рідного краю.

По привіті піснею д-ра Мишуги, предсідатель місцевого комітету п. П. Лагоцький отворив віче та попросив о вибір нового предсідателя до перепровадження віча. Предсідателем віча вибрано одноголосно п. Д. Мороза. Пан Мороз занявши своє місце, подякував вічевикам за честь і довірє, а відтак попросив о вибір секретарів. Секретарами віча вибрано Володимира Кашицького і Григорія Біленького. Коли секретарі заняли своє місце, предсідатель попросив на першого бесідника місцевого священика о. В. Турулу. Отець Турула щиро промовив до народа та своєю бесідою представив ціль віча, як рівнож показав людям, яке велике значінне має тоя українська пісня, котру перед хвилею хор відспівав. Він пояснив, що значить то слово: „Далека ти а близка нам, кохана вітчино", — що справді далеко від нас єсть наша вітчина, але за те близка нашим серцям. Відтак о. Турула представив вічевикам дорогого нам гостя д-ра Л. Мишугу, вияснив його щиру працю для українського народа та притім згори подякував др. Мишузі за його щиру участь у нашім вічу.

Коли головний бесідник др. Лука Мишуга виступив на естраду, то буря оплесків привитала Шановного Гостя. Він передав щирий привіт від президента Петрушевича заморським Українцям. Др. Мишуга, немов би тую щиру любов із свого серця вливав до серденць вічевих слухачів та в своїй двогодинній бесіді дорогий Гість представив цілий перехід життя і борби нашого народу за волю і свободу. Рівнож др. Мишуга згадав про українську девятьмісячну самостійну українську галицьку державну господарку і показав, що підчас коли наш нарід в Галичині зеднався та став до борби проти клятого ляха-наїзника, то в той час, на жаль, тут в Америці межи Українцями запанував роздір, незгода та ненависть. Те все вийшло на користь ляхам а на велику шкоду українському народови і його справі. Відтак шановний бесідник представив справу бондів. При скінченню бесіди д-ра Мишуги мож було запримітити велике одушевленнє, бо посипалися зі сторони слухачів нестримні оплески.

По укінченню бесіди д-ра Мишуги, предсідатель д. Мороз попросив присутних до слова; єсли кому що не ясно, то нехай зголоситься і поставить питання, а др. Мишуга дасть йому відповідь. Тоді подав своє імя Дмитро Карпович, той, що називають його більшовицьким лідером, а котрого кишеня набита „Щоденними Вістями". Просить о голос той більшевицький „патріот" від „Щ. Вістий". Предсідатель знаючи „птицю" не уділяє більшевицькому аґентови голосу, але просить, чи хто инший не хоче забрати слово в справі українських бондів. Зголошуєся до голосу п. Гр. Пепюк, місцевий дяко-учитель, а за ним другий слуга Леніна і Троцького „товариш" Іван Ганчарик тай просить о олгос. Тоді секретар д. Володимир Кашицький пояснює предсідателеви, що товариші з під стягу Леніна і Троцького хочуть зробити замішанне на вічу, а др. Гр. Пипюк хоче забрати голос в справі українських бондів. Предсідатель покликує до слова п. Гр. Пипюка а більшевицьким лідерам обіцює дати голос аж по промові д. Пипюка. Д. Гр. Пипюк в своїй палкій промові підніс великі жертви які понесли наші браття Січовики в Галичині. Він говорив, що наші браття потратили все що найдороще в боробі за самостійза самостійність, підчас коли ми тут в Америці поділились на ріжні партії тай помагаємо Ляхам добивати наших братів, сестер, мамів, татів і маленьких дітий. „Кождий — говорив дальше бесідник — котрий неприходить з помочню своїм братам під сю пору, є зрадником і хруньом для свойого народа. Своєю крунівською роботою помагає ляхам, котрі лише того хотять, аби ми, Українці, не підпирали позички. Тому ми, американські Українці, мусимо помочи своїм братам у старому краю, не своєю радою а грішми. Кождий Українець, котрий не чує того обовязку у своїм серцю, не є щирим українським сином". Відтак зачав д. Гр. Пипюк збирати гроші і декларації на бонди і перший закупив вже другий бонд в сумі $5.00 від маленьких школярів та заявив др. Мишузі, що маленькі діти приректи йому, що ще більше від себе закуплять українських бондів. Зложено на українські бонди в готівці 160 долярів, а деклярованo 35 долярів. Мушу тут згадати також, що „Українська Січ імени Дорошенка" ухвалила того самого дня, на надзвичайнім мітинґу закупити зі своєї каси український бонд за 50 долярів. Другого дня зложено на руки дяко-учителя 20 долярів, — отже разом зложено і деклярованo на вічу 265 долярів. З попередного оголошення 615 дол., — отже алентавнська громада до сего часу закупила українських бондів за 880 долярів, а єсть надія, що станемо в тисячнім ряді.

По закупленню і деклярованню уділено слова першому більшевицькому лідерови, Д. Карповичеви, котрий ставляв такі питання, що найменша дитина поставилаби де-де розвудніці. Карпович питав д-ра Мимугу, де подилися гроші з українського дня? На се др. Мишуга дав йому відповідь таку, що люди не могли стриматися від сміху. Предсідатель не міг стримати публики від сміху тай відобрав „премудрому" большевицькому стовпови голос. Той зі стиду пішов як би по зимній купели до хати. Тоді предсідатель уділив другому голосу ще „мудрійшому" від попередного лідера, а це Івановим Ганчарикови. Той поставив питаннє до др. Мишуги: Чому Правительство Петрушевича неєсть у Східній Галичині, а у Відні? Др. Мишуга дає відповідь більшевицькому головачеви таку. А чого ви, товаришу приїхали до Америки? Той відповідає: бо мене вигнала доля. Одже бачите: самісте ставили питаннє і самісте собі відповіли. Нарід знов засміявся у весь голос. А др. Мишуга каже дальше: Ви не знаєте, як ставити питання, бо ви не свідомі самі себе. От як про таких, як ви, сказав Т. Шевченко:

Як би ви вчились так як треба
То й мудрість булаби своя...
А то залізете на небо:
„І ми — не ми. І я — не я!

Відтак предсідатель прочитав вічеві резолюції на що всі вічевики одноголосно згодилися. Відтак предсідатель подякував дорогому Гостеви, др. Мишузі, як рівнож і всім вічевикам. Віче закінчено українським гимном „Ще не вмерла Україна" і нарід розійшовся одушевлений домів.

Володимир Кашицький,
Григорій Біленький,
секр. віча.

Резолюції на вічу в Аллентавн, Па.

Українці міста Аллентавн, Па. і з околиці, зібрані на вічу в українській галі під ч. 803 Фронт і Фаннес улиця дня 23. цвітня 1922 р. ухвалюють слідуючі резолюції: —

1) Висказують свій найвищий подив, подяку та признанне своїм братям в Галичині, за їх повну посвяти геройську боротьбу в обороні наших прав перед ляцьким наїзником.

2) Взивають американське правительство, щоби визнало Галичину самостійною республикою, а владу в краю передало законному українському правительству під проводом др. Евгена Петрушевича.

3) Висказують своє повне довірє та признанне революційному українському Правительству та заявляють що узнають як законну владу в Галичині тільки вибрану цілим населеннєм Українську Національну Раду враз з др. Евгеном Петрушевичем як президентом.

4) Протестують проти нелюдських звірств, поповнюваних польськими наїзниками над українським народом в Галичині та зазначують, що своїх віковічних справ до рідної землі будуть боронити враз зі своїми братами в Галичині всегда і всіми способами так довго, аж доки український нарід в Галичині не добуде повної свободи і державної незвисимости.

Взивають всіх Українців, що живуть на американській землі, залишити всі партійні спори а обєднатися до спільної боротьби з ворогом українського народа.

E. YOUNGSTOWN, O.

Товариство Сокіл, від. 218 У. Н. Соза запрошує всіх Українців і Українок як місцевих так і з околиць на **БАЛЬ,** котрий відбудеться **в суботу, 13. мая** б. р. в гали Крова. Початок о години 6-ій вечером. За добру забаву ручить

05,07 КОМІТЕТ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ